

Acta sanctorum

quotquot toto orbe coluntur, vel a catholicis scriptoribus celebrantur, quae
ex Latinis et Græcis, aliarumque gentium antiquis monumentis

Quo dies primus et secundus continentur

Bolland, Johannes

Parisiis et Romae, 1866

De SS. Marcello, Casto, Æmilio Et Saturnino MM. Forte Capuæ In
Campania Felici. Ex Martyrologiis. Sanctorum Martyrum in Martyrologiis
annuntiatio: variæ variorum de iisdem conjecturæ.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73889](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73889)

A tio. Ut autem in superioribus paucis suppleam, addunt etiam, illum a primis piratis potionem herbæ potentem assumpsisse, et ita magicis præcantationibus tactam, ut semel ex ea bibentes, adeo lethea oblivione hebetentur, ut nec genus ultra, nec domum meminisse possint; dein superna sibi miseratione sanctam Fidem apparuisse, et a stupore illius obliui excitasse, atque in mentem revocasse, et tamen post illa memoriam habuisse tardiozem, disponente Deo scilicet, ut antiquæ correptionis vestigiis adhuc testificantibus, perpendant alii, quantis de malis eum Dominus absolverit.

21 Hactenus jam sæpe laudatus, Antegavensis scholasticus, Ceterum, cum ea, quæ apud Labbeum sequuntur octo miraculorum capita, partim ex apographo nostro codicis Ms. reginæ Sueciæ jam ante edita fuerint, partimque, meo quidem iudicio, Bernardum, Andegavensem scholasticum, uti ex variis loquendi modis illic adhibitis colligo, auctorem nequaquam habeant, ea in hac Appendice, non invidis pluribus, prætermitti posse censui. Vident, ea, si quis horum etiam avidus est lector, citato jam sæpe tomo II Novæ Bibliothecæ Mss. a pag. 513, consulatque a me dicta, quibus Commentario finem imposui.

AUCTORE

J. G.

Car hic quedam S. Fidis miracula ex Labbeo non recusu.

DE SS. MARCELLO, CASTO, ÆMILIO ET SATURNINO MM.

FORTE CAPUÆ IN CAMPANIA FELICI.

EX MARTYROLOGIIS.

Sanctorum Martyrum in Martyrologiis annuntiatio : variæ variorum de iisdem conjecturæ.

SÆC. INCERTO. Sanctorum Martyrum varia apud veteres

De sanctis Martyribus agimus, quorum quidem apud martyrologos, veteres juxta ac recentiores, hoc die frequenter occurrunt nomina; sed ætas, palæstra, ceteraque vitæ martyriæ adjuncta vel dubia omnino sunt, vel penitus in oculo latent: conservatam utcumque illorum ad nostram ætatem usque memoriam Hieronymianis codicibus, unde ad alios martyrologos derivati videntur, potissimum debemus. Quid hi de Martyribus nostris memorent, primum audiamus: sic habet codex Epternacensis antiquissimus: In Apulia natalis Castri et Emili, Marcelli, Saturnini. At codex Lucensis Florentini geminam homonymorum Martyrum annuntiationem exhibet; alteram quidem Capuæ, quæ Campaniæ Felicis civitas est; alteram in Apulia, omisso tamen hic Marcello, additque Ammono. Verba illius sunt: In Capua natalis sanctorum Marcelli, Casti, Emili, Saturnini. Et paulo infra: In Apulia Casti, Emili, Saturnini. Ammoni presbyteri. Lucensi Corbeiensis apud Acherium tom. IV Spicilegii pag. 676 editionis antiquioris consonat; addit tamen Marcello et Sociis Donatellum. Contra Epternacensi partim consonat Corbeiensis brevior, apud nos tom. VII Junii excusus, qui unam hanc habet annuntiationem: Capua natalis sanctorum Marcelli, Casti, Emili. Addo et Richenoviensem, cujus verba sunt: Et in Apulia, Casti, Marcelli, Emili, Saturnini. Hic quidem ad diem sequentem Marcellum Capuæ annuntiat, sed alterum ab eo, quem hodie una cum Castro, Emilo et Saturnino memorat, ut infra videbitur. Spectatis itaque citatorum codicum verbis, dubium est, tum duplexne, an una tantum homonymorum Martyrum classis sit admittenda; tum, si una tantummodo admittatur, Capuæ in Campania, an in Apulia, alibi fortassis martyrii palman

promeruerint. At priusquam de his disseramus, reliquos martyrologos consulamus, lucis forsitan aliquid allaturus.

2. Ex veteribus martyrologis Bedam, Usuardum, Adonem, Notkerum et Rabanum in suis ad hunc diem Annotatis Baronius citat: Beda autem purus tom. II Martii præfixus, vacat hoc die: at inter Bedæ auctaria Martyrum nostrorum meminere Barberinianum et Divionense in hunc modum: Apud Capuam sanctorum Marcelli, Casti, Emili, Saturnini. Verbis pene iisdem, nullo quoad rem discrimine, Ado, Usuardus, et Notkerus utuntur. Rabani annuntiatio, ut apparet, mutila sic habet: Et in Apulia Casti et Emili. Itaque hos inter martyrologos convenit, si Rabanum exceperis, de numero et nominibus Martyrum, de Capua civitate Campaniæ, martyrii vel cultus loco, de una denique, quantum quidem apparet, martyrum classe. Unde conficere licet, Donatellum, quem codex Corbeiensis Acherii ceteris adjicit, ad memoratos Martyres verosimilitus non pertinere. Similiter Ammonus, quem ceteris codex Lucensis addit, alio verosimilitus spectat: nec enim infrequens in his codicibus est, ut Sancti, licet locis passi diversis, uni tamen loco videantur adscribi. Romæ præterea codex Epternacensis Ammonum videtur adscribere, verbis supra citatis mox ista subjiciens: Romæ Januarii, Ammoni presbyteri. Hæc martyrologi veteres: quid recentiores? Plerique Romano Martyrologio consonant, quod ita habet: Capuæ natalis Sanctorum martyrum Marcelli, Casti, Emili et Saturnini. Plura Galesinius, cujus propterea hæc verba transcribo: Capuæ sanctorum martyrum Marcelli presbyteri, Casti, Emili, Saturnini, Rogati, Antonii et Aviti. Ita ille ex libro quodam scripto, ut in Annotatis ad diem 6 Octobris habet.

3. Quis, qualisve fuerit liber scriptus, unde ista

E

J. B.

recentioresque martyrologos

F

AUCTORE
J. B.
memoria;
quorum nu-
merum plus,
quam par est,
Galesinius
auxil:

ista in Martyrologium suum Galesinius intulit, non prodit: verum si illius dicta cum Martyrologiis jam laudatis conferantur, depravato illum codice, in quo ad hunc diem variorum martyrum nomina confuse in globum congesta fuerint, usum fuisse, verosimilimum fiet. Sane avitum nullus e martyrologis, supra laudatis, cum Marcello ac illius Sociis conjunxit: Antonius Galesinii, idem videtur, qui Ammonus, de quo num. superiore: Rogatus vero ad martyrum Africanorum classem remittendus, de quo hoc die etiam agetur. Ejusdem notæ codex, in quo forte Cassius pro Casto legebatur, Ferrarium movit, ut in Topographia in Martyrologium Romanum ad vocem Capua, enumeratis Marcello, Casto, Emilio et Saturnino, diceret: Cassius in Rom. omissus: sed nihilo magis audiendus, quam Galesinius. Hic præterea ex eodem, ut apparet, Ms. codice S. Marcellum presbyterum dixit, qua de re citati supra martyrologi universi silent. Idem ante Galesinium Petrus Equilinus fecit in Addimento ad lib. XI, num. 275 his verbis: Marcellus presbyter, Castus, Emilii: et Saturninus martyres eodem die (pridie Nonas Octobris) apud Capuam passi sunt. Petrus eo libro eorum Sanctorum Catalogum ex Martyrologiis Hieronymi, Usuardi et Adonis texit, de quibus pauca tantum invenit, ut ipsemet ait Catalogi principio. Cum itaque Marcellum presbyterum fuisse, nec Ado, nec Usuardus dicat, verosimile fit, Petrum ex Hieronymiano quodam codice id transcripsisse; qui codex, cujus ætatis meritique fuerit, ignoro, ac proin, fuerint Marcellus presbyter, nec ne, in dubio sum.

illos Capuæ
assignandos,

4. Exclusis a Martyrum nostrorum numero Donatello, Rogato, Antonio seu Ammono, Cassio et Avito, reliquum est, ut ea nunc attingam, quorum sub finem num. 1 mentionem feci. Porro in variis hic sententias, ut feri in rebus incertis solet, eruditos abisse comperio. Michael Monachus parte 1 Sanctuarii Capuani pag. 74 vult, S. Marcellum presbyterum fuisse, et una cum Casto, Emilio et Saturnino Capuæ martyrium subisse, et quidem sub Antonino imperatore secundum Galesinium, quem citat; apud quem, tamen hæc nec in Martyrologio ad hunc diem, nec in Annotatis invenio, Marcelli et Sociorum martyrium Capuæ contigisse, ex Romano Martyrologio sibi sumit: presbyterum fuisse (cum nihil de illo in Tabulis ecclesiæ Capuanæ, ut fatetur ipse Michael, legatur) ex Petro Equilino et Galesinio probare contendit. Verum Marcellum et Socios non ita Capuæ Martyrologium Romanum, ut infra videbitur, annuntiat, quin alibi pati potuerint: Petrus vero Equilinus et Galesinus non ita sunt, ut rem ab eorum ætate adeo remotam atque incertam, aut ipsi, aut monumenta ab illis citata, sua auctoritate decendant. Neque vero id Michael Monachum latuit: quopropter alio se vertit, et ex antiquissima pictura quadam ecclesiæ S. Prisci propositum suum conficere voluit. Quid vero is porro offerat, audiamus.

Michael Monachus,

3. Passibus circiter bis mille quingentis Capua distat vicus quidam, Maceratæ vicinus, S. Prisci, a primo Capuanorum episcopo, ibidem, ut creditur, passo ac sepulto, dictus, in quo S. Prisco ecclesiam condidit anno 506 S. Matrona, si vera est Epigraphe in templo posita. De hac ecclesia ita Michael Monachus pag. 132: In ecclesia S. Prisci Capuanæ diocesis extat pars antiquæ basilicæ, quam S. Matrona in honorem S. Prisci construxerat: est opus rotundum te-

studinatum, TRIBUNA VETUS appellatur. Habet illa tribuna hemicyclum in fronte (seu dicamus absidem) in quo sexdecim ex opere tessellato sunt Sanctorum imagines. In medio hemicyclo a dextris aspicitur S. Petrus, et a sinistris S. Priscus. Post S. Petrum, S. Laurentius, S. Paulus, S. Cyprianus, S. Susius, S. Timoteus et S. Agne: Post S. Priscum S. Lupulus, S. Sinotus, S. Rufus, S. Marcellus, S. Augustinus et S. Felicitas. Spatium subtus brachia sanctorum Petri et Prisci duas habet imagines, breviores tamen, cum inscriptione SANCTUS QUARTUS ET QUINTUS. Ex his, qui a sinistris sunt, pallio induti coronam manibus gestant Priscus, Sinotus, Rufus, Augustinus, uti et Felicitas; quemadmodum et a dextris Petrus, Paulus, Cyprianus, Timoteus, Agne. Cum vero Priscus Capuanus fuerit episcopus, similique habitu, ac ille, induti sint Sinotus, Rufus et Augustinus, hos quoque Capuanos episcopos fuisse, affirmat Michael: Lupulum vero, qui post Priscum et Sinotum conspiciunt, uti et Marcellum, qui post Rufum et Augustinum locum habet (terni enim et terni depicti sunt) presbyteros; Quartum et Quintum, contractiori forma expressos, vult fuisse acolythos; Felicitatem denique Augustini, Capuani episcopi, matrem.

6. S. Priscus, ut unus e Christi discipulis, ut Capuanus episcopus et martyr memoratur in Martyrologio Romano die 1 Septembris; nec id de illo negatur in Actis nostris ad eundem diem, quo de illo actum est. S. Sinotus, quem pariter Capuanum episcopum Michael facit, aliunde, quam ex hac pictura illi notus fuisse non videtur: meminit tamen illius Epternacense Martyrologium ad diem 7 Septembris inquires: 7 Idus Capua natalis Sinoti. Fieri facile potuit, ut primis Ecclesiæ sæculis hujus nominis episcopus Capuanus fuerit, cujus nomen, ut et aliarum antiquissimarum ecclesiarum vetustioribus episcopis frequenter accidit, temporum diuturnitate et perturbationibus fuerit apud Capuanos oblivione deletum. Pro S. Augustino et matre ejus S. Felicitate pag. 135 citat Martyrologium Ms. monasterii S. Petri apud Beneventum (quo eorum corpora ab Arichio principe translata, opinatur) quod ita habet: 7 Kal. (Decembris) natale S. Augustini, Capuani episcopi, et Felicitatis, matris ejus; Martyrologium item S. Sophiæ ejusdem civitatis, e quo hæc verba transcripsit: Natale S. Augustini, Capuani episcopi, et S. Felicitatis, matris ejus, quorum corpora hic habentur. Citat præterea et alia quædam Martyrologia, quibus addo Epternacense S. Hieronymi Martyrologium vetustissimum, quod ad diem 16 Novembris a Capuanis martyribus illius diei Fastos hoc modo exorditur: In Capua Augustini et Felicitatis. De S. Rufo Syllogen habes historico-criticam tom. VI Augusti a pag. 9, auctore Stillingo, ubi plura Martyrologia, quæ S. Rufum martyrem Campaniæ Capuæve adscribunt, videre licet, et S. Rufi episcopatus admittitur, saltem ut probabilis.

7. S. Lupuli Idibus Octobris meminere Kalendaria ecclesiæ Capuanæ tertium et quartum apud Michael Monachum pag. 420 et 433. Codices item Hieronymiani a Florentino ad suprascriptum diem citati Capuæ S. Lupulum, licet corrupto nonnihil nomine, annuntiant, e quibus Lucensis ita habet: In Capua Lupibli: unde verosimile fit, quidquid sit de ejus presbyteratu, a Michael Monacho asserto, S. Lupulum etiam Capuæ passum fuisse. De SS. Quarto et Quinto

Mar -

A *Martyrologium Romanum ad diem 10 Maii ita loquitur*: Item Romæ via Latina ad Centum aulas natalis sanctorum Martyrum, quorum corpora Capuam translata sunt. *Hos quidem Romæ passos fuisse, fatetur Michaël Monachus; sed Capua a præfecto provinciæ, quod fieri de nobilioribus Christianis, quos præfecti provinciarum comprehenderant, solebat, Romam missos, indeque postea in patriam revector ait.* At vero Quartus et Quintus, *inquit pag. 35, Romano adscripti Martyrologio, fuerunt clerici Capuani, martyres, passi Romæ in via Latina. Neque id gratis asserimus: in cappella, quæ nunc dicitur S. FRANCISCI, erat antiquum altare, quod appellabatur SANCTORUM FRANCISCI, QUARTI ET QUINTI: voluit cappellæ patronus, permittente archiepiscopo Casare Costa, illam marmoribus, marmoreisque sanctorum Franciscei, Quarti et Quinti statuis exornare: idcirco antiquum altare dirutum est: inventus sub eo locus, duo condens corpora, cum inscriptione, quæ propter antiquitatis situm tota non legebatur: quod autem legi potuit, ita se habet: CORPORA SANCTORUM CLERICORUM CAP. HIC SITA SUNT. Verum, inquit Henschenius in hanc rem tom. II Maii pag. 356, ex tribus istis litteris cap. ægre, SS. Quartum et Quintum Capua oriundos fuisse, extundas. Quid enim si CAPITE PLEXOS illæ significent? Neque tamen id omnino negat Henschenius: sic enim pergit: Demus autem CAPUANOS indicare: an ideo consequetur, illos Capua ad martyrium Romam missos fuisse? Non existimo.*

non omnino
improbabiliter
contendit:

B *8 Ex egregio illo venerandæ antiquitatis monumento, uti id Henschenius vocat, et illi adstipulantibus Martyrologiis, quæ duobus superioribus numeris adduxi, verosimile fit, SS. Priscum, Augustinum, Felicitatem, Rufum, Lupulum, imo forte Quartum et Quintum (nec enim scio, an inter litteras cap. et vocem hic in inscriptione, de qua num. superiore, relicto sat spatii sit, ut inter illas vox plexorum aliave similis collocari potuerit, verosimile, inquam, ex his fit, omnes illos Sanctos, vel Capuæ natos, vel ibidem martyrium subiisse. Porro cum inter illos S. Marcellus, habitu clericali indutus, conspiciatur, ac præterea Capuæ in optimæ notæ Martyrologiis aliquid, num. 1 et 2 adductus, Marcellus noster passus dici videatur, omnem ego Michaelis Monachi sententiæ seu conjecturæ probabilitatem detrudere nolim. At, inquit, si S. Marcellus Capuæ martyrium passus est, qui factum est, ut nulla ejus mentio in antiquis ecclesiæ Capuanæ tabulis habeatur, ejusque nomen Capuæ penitus fuerit ignoratum, ut Michael Monachus scribit? Respondeo, Capuæ ad diem 7 Octobris S. Marcellum militem cultum obtinuisse, ex quo verosimiliter factum est, ut utrumque in unum confuderint Capuani, et Marcellus miles alterius Marcelli, ut idem Monachus pag. 74 opinatur, nomen ac memoriam obscuravit. Adhæc Antonius Caracciolus de ecclesiæ Neapolitanæ Monumentis cap. 2, sect. 4 una cum Baronio in Annotatis in Martyrologium Romanum ad diem 3 Septembris nobilissimæ Capuanæ ecclesiæ monumenta ob multiplicium bellorum turbines deperditæ fuisse, multum conqueritur, et multas eodem cap., sect. 1 Mss., codicum clades sub Diocletiano, barbaris, Juliano, Geiserico, aliisque illatas refert, quibus fortasse SS. Marcelli et Sociorum pro fide certamina involuta fuere.*

C *9 Verum quid de Marcello, Casto, Emilio et Saturnino in Apulia annuntiatis? Distinctive Octobris Tomus III.*

sunt a sanctis Martyribus homonymis Capuanis?

Quamquam in re dubia nihil certi polliceri austin, eo tamen magis propendeo, ut eosdem Martyres credam, tum qui in Apulia, tum qui Capuæ annuntiantur. Qui enim Hieronymianis codicibus sanctos Martyres inseruerunt, et in Apulia tantum annuntiarunt, vel per errorem signare Apuliam, vel Apuliæ nomine Campaniam, ab illa non admodum remotam, annumerare poterunt, maxime, si verum est, quod cap. 26, sect. 2 Antonius Caracciolus supra laudatus tradit, Apuliæ nomine partem Samnii et Campaniam totam apud quosdam scriptores comprehensas fuisse. Sane equidem secundum Caracciolum sub Apuliæ nomine Campaniam etiam intellexisse videtur Victor Vitensis, cum de Geiserici, quem Capuam igne ferroque absumpsisse, tradit Capucius in Antiquitatibus et Historiis Campaniæ Felici cap. 27, in Christianos sævitie scripsit lib. 1 de Persecutione Vandalica sub finem: Quæ vero in Hispania, in Italia, Dalmatia, Calabria, Apulia, Sicilia, Sardinia, Bruciis, Lucania, Epiro vel Hellada gesserit (Geisericus, Vandalorum rex) melius ibi ipsi, qui passi sunt miserabiliter, lugenda narrabunt. Verum id ego cum Caracciolo asserere nolim: Victoris enim Vitensis editiones quatuor consului, in usque non modo Apuliam, sed et Campaniam nominatim expressam inveni. Malim itaque opinari, sanctos Martyres per errorem Apuliæ in quibusdam Hieronymianis codicibus fuisse adscriptos, maxime, quod Ado et Uuardus, inter antiquos martyrologos accuratissimi, licet Hieronymianis codicibus non destituti, soli tamen Capuæ sanctos Martyres adscriperunt.

E *10 Hinc porro facile accidere potuit, ut aliqui ex his, qui codices Hieronymianos descriperunt, cum in his illorum exemplaribus Martyres Capuæ, in aliis vero Apuliæ adscriptos viderent, duplicem Martyrum classem signarint, alteram in Apulia, alteram Capuæ. Una ac eadem utrobique Martyrum classis signari Florentino etiam visa est in Annotatis ad diem 7 Octobris; sic tamen, ut in Apulia quidem passos Marcellum et Socios, sed deinde Capuam fuisse translatos suspicetur: suspicionem suam proponit et utcumque probare nititur his verbis: Suspicionem tamen nostram objicimus ex M. vetustissimo (Epternacensi, seu, ut ille vocat, Antverpiensi) nempe eosdem facile esse sanctos Martyres, qui Capuæ in libris nostris recoluntur, cum his, qui Apuliæ. Daunia enim Apulia non longissime in regno Neapolitano distat a Capua, facileque Capuam insignem urbem potuissent transferri sancti Martyres in Apulia coronati; iisdem quippe nominibus in Martyrolog. sancti Cælestes Apuliæ tribuuntur, quam in libris nostris, et Corbeiensi Capuæ. Quin imo Castum, Emiliam et Saturninum iisdem etiam nominibus signatos exhibent in Apulia, quibus et Capua consignant, præter Ammonium presbyterum, Romæ, non in Apulia veneratum, ut addit M. vetustissimum; cui propter majorem in locis distinguendis diligentiam magis etiam in hoc innitit libuit. Nomina Martyrum utrobique eadem iis perinde favent, qui Martyres Capuæ passos volunt, ac Florentino: licet autem majoris passim codici Epternacensi in designandis locis acurationis palma concedatur, non propterea fit consequens, nihil hic in illum mendii irrepisse: neque igitur, quæ hic Florentinus tradit, conjecturæ vim excedunt.*

ACTORE
J. B.
et unica lan-
tum eorum
classis

E

F

AUTORIB.
J. B.
Astorum de
iisdem

At longe alia est Baronio de sanctis Martyribus conjectura, quæ tamen, nisi forte Hieronymiani puri sint, sua pariter probilitate non caret. Suspicitur is in Annotatis ad Mrl. Romanum hoc die, passos illos in Africa fuisse, Capuæ vero celebrari ob translatas eo olim eorum reliquias. Primum enim Marcellus, Castus, Æmilius, Saturninus martyrum sunt Africanorum nomina. Passi in Africa sunt circa annum 250 Castus et Æmilius, ad diem 22 Maii, tum in Martyrologio Romano, tum in Actis nostris memorati. Item Marcellus, de quo Martyrologium Romanum ad diem 19 Februarii. Saturninos denique non paucos in Africa passos fuisse vel solus abunde ostendit Martyrologii Romani Index. Horum vero reliquias in Campaniam ex Africa fuisse deportatas, probabiliter conijci potest ex iis, quæ Victor Vitensis narrat lib. 1 de Persecutione Vandalica; scilicet Geisericum, Vandalorum regem, expugnata Carthagine jussisse, ut episcopi et nobiles laici, vel exsules, vel Vandalorum servi essent; Quodculdeum Carthaginensem episcopum cum maxima clericorum turba fractis navibus imponi jussisse, qui feliciter Neapolim Campaniæ appulerunt; senatorum multitudinem in partes transmarinas projecisse. Sub Hunerico quoque Geisericus successore Africæ complures episcopos in Corsicam relegatos fuisse, idem Victor scribit lib. 1v. Trasamundus denique multos eorum in Sardiniam exsules misit, ad quos exstat apud Ennodium lib. 11 Symmachi Papæ Epistola consolatoria.

conjecturæ.

12 Jam vero, quemadmodum sævientibus his Vandalorum in Catholicos Afros persecutionibus, ex Africa in Sardiniam ab exsulis Afris translatum creditur B. Augustini corpus; ita

Baronius conijcit, eadem tempestate, fuisse ex exsulum confessorum, huc atque illic dispersorum, numero, qui abductas secum sanctorum Martyrum reliquias in Capaniam detulerint, Capuanisque concesserint. Ferrarius in Catalogo Sanctorum Italiæ ad diem 6 Octobris, Baronium ita interpretatur, quasi is dixerit, Marcellum et Socios ex ipsorum Africanorum confessorum, qui persecutione Africa pulsi in Campaniam venerunt, numero fuisse: addit etiam, secundum Baronium de illis agi in Tabulis ecclesiæ Capuanæ, quod falsi arguit: sed Baronium neutrum dixisse, illius in hunc diem Annotata inspicienti, manifestum est. Ceterum quod de S. Augustini corpore creditur, asserere videtur Beda ad diem 28 Augusti ita scribens: In Africa S. Augustini episcopi: qui primo de sua civitate propter barbaros Sardiniam translatus, nuper a Luitprando, rege Longobardorum, Ticinis relatus et honorifice conditus est. At simile testimonium pro translatis ex Africa SS. Marcelli et Sociorum Capuam reliquis non habemus. Alteram Florentinius conjecturam suggerit ad diem 16 Novembris, quæ forte Marcello et Sociis applicari posset: ibi enim de SS. Vitale, Januario, Justo, aliisque, Capuæ annuntiat, agens, ex Actis S. Sebastiani (quæ consule tom. 11 Januarii pag. 275 et seq.) refert, Christianorum quam plures, sævientis Romæ Diocletiani persecutione, duce Chromatio, et ex Coji Papæ consilio ex Urbe in Campaniam secessisse; horum multos Capuam divertere potuisse, et aliquos ibidem martyrio forte coronatos; quod similiter de SS. Marcello, Casto, Emilio et Saturnino suspicari quis posset. Sed divinationum jam satis est.

DE SS. ROGATO, SATURNINO, FAUSTINO ET MARTIALE MM.

IN AFRICA.

ITEM DE SS. JANUARIO ET AMMONO MM.

FORTE ROMÆ.

J. B.

EX MARTYROLOGIIS.

SEC. INCERTO.

uos primo loco nominavi Martires, Lucensis et Corbeiensis apud Florentinum Hieronymiani codices Africæ adscribunt: præterit vero Epternacensis. Lucensis sic habet: In Africa Rogati, Faustini, Saturnini, Januarii, et Marcialis. Sic Corbeiensis: In Africa Rogati, Saturnini, Januarii, Faustini, Martialis. Huc accedunt inter Auctaria Bedæ codices Vaticanus et S. Cyriaci tom. 11 Martii, qui sic habet: Et in Africa Rogati, Saturnini, Januarii, Faustini * et

* Fausti

Marcialis. Solutus Rogati (nescio, ejusdem, an diversi) meminere ad hunc pariter diem, sed sine loco, apud Sollerium Usuardina Auctaria Aquincinctinum, Cluniacense, Altempsianum et Lubeco-Coloniense: Belinus vero et Molanus Rogato episcopi titulum tribuunt: Martyris Altempsianum et Lubeco-Coloniensis Usuardi editio. Sed Aquincinctinum et Cluniacense nudum Rogati nomen referunt. Quod autem ad illos spectat, quos secundo loco nominavi, ex his Januarius in Martyrologis Lucensi et Corbeiensi Africæ quidem adscribitur una cum Rogato aliisque primo loco signatis;